

ISSN (Print) 2616-678X
ISSN (Online) 2663-1288

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Серия **ФИЛОЛОГИЯ**
PHILOLOGY Series

№3(132)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы Дихан Қамзабекұлы
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Бас редактордың орынбасары Шолпан Жарқынбекова
филология ғылымдарының докторы, проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	ф.ғ.д., проф., Баку мемлекеттік университеті, Баку, Әзірбайжан
Ақматалиев Абдылдажан	ф.ғ.д., проф., Қырғызстан Ұлттық ғылым академиясы, Бішкек, Қырғызстан
Аймұхамбет Жанат	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Бахтикиреева Улдана	ф.ғ.д., проф., Ресей халықтар достығы университеті, Мәскеу, Ресей
Беженару Людмила	ф.ғ.д., проф., Яссы мемлекеттік университеті, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргүл	ф.ғ.к., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Біжкенова Айгүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жақыпов Жантас	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Журавлева Евгения	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Жан Динжиң	PhD, проф., Миньцзу университеті, Пекин, Қытай
Ескеева Мағрипа	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ержласун Гүлжанат	PhD, проф., Хаджи Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия
Қасқабасов Сейіт	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Негимов Серік	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нұрғали Қадиша	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Нуриева Фануза	ф.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Татарстан, РФ
Райхл Карл	ф.ғ.д., проф., Бонн университеті, Бонн, Германия
Рахманов Носимхан	ф.ғ.д., проф., Ә. Науаи атындағы Ташкент өзбек тілі және әдебиеті мемлекеттік университеті, Ташкент, Өзбекстан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Тіл және халықаралық білім бойынша бірлескен ұлттық комитеті, Вашингтон, АҚШ
Сәтенова Серіккүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тәжібаева Сәуле	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Тұрысбек Рақымжан	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Хисамитдинова Фирдаус	ф.ғ.д., проф., Уфа федералды зерттеу орталығы, Уфа, Башқұртстан, РФ
Чернявская Валерия	ф.ғ.д., проф., Лингводидактика жоғары мектебі, Санкт-Петербург, Ресей
Шәріп Амантай	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Шәріпова Гүлбану	ф.ғ.к., доцент м.а., Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгей университеті, Измир, Түркия
Янковски Хенрих	PhD, проф., А. Мицкевич атынд. Польша университеті, Познань, Польша

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ. Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Журнал менеджері: Базылхан Г.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Меншіктенуші: «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» Коммерциялық емес акционерлік қоғам

ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.

Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 9 дана. Басуға 09.09.2020 ж. қол қойылды.

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1,

тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief Dikhan Kamzabekuly

Doctor of philology, academician of NAS RK, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief Zharkynbekova Sholpan

Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof., Baku State University, Baku, Azerbaidzhan
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof., National Academy of science of KR, Bishkek, KR
Aimukhambet Zhanat	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof., RUDN University, Moscow, Russia
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology, L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof., University UAIC, Iasi, Romania
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. Higher school of linguodidactics and translation, Saint Petersburg, Russia
Erzhiasun Güljanat	PhD, Prof., Hasi Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Henryk Jankowski	PhD, Prof., Adam Mickiewicz University, Poznan, Poland
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khislamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof., UFRK RAS, Ufa, Bashkortostan, RF
Metin Ekiji	PhD, Prof., Ege University, Izmir, Turkey
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Tatarstan, RF)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof., University of Bonn, Bonn, Germany
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof., Tashkent State University of Uzbek language and literature, Tashkent, Uzbekistan
Rivers William Patrick	PhD, Prof., Joint national Committee on languages and international education, Washington, USA
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, as. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Turysbek Rakymzhan	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Zhang Dingjing	PhD, Prof., Minzu University of China, Beijing, China
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan

Editorial address: 2, Satbayev str., of. 402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Managing Editor: Bazylkhan G.

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Non-profit joint-stock company «L.N. Gumilyov Eurasian National University»

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 9 copies. Signed in print: 09.09.2020

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, академик НАН РК, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	д.ф.н., проф., Бакинский государственный университет, Баку, Азербайджан
Акматалиев Абдылдажан	д.ф.н., проф., Национальная академия наук КР, Бишкек, Киргизия
Аймухамбет Жанат	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бахтикиреева Улданай	д.ф.н., проф. Российский университет дружбы народов, Москва, Россия
Беженару Людмила	д.ф.н., проф. Ясский государственный университет, Яссы, Румыния
Бейсембаева Жанаргуль	к.ф.н., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Бижкенова Айгуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жакыпов Жантас	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Жан Динжин	PhD, проф., Китайский университет Миньцзу, Пекин, Китай
Журавлева Евгения	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ескеева Магрипа	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Ержласун Гульжанат	PhD, проф. Университет Хаджи-Байрам Вели, Анкара, Турция
Каскабасов Сеит	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Негимов Серик	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нургали Кадиша	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Нуриева Фануза	д.ф.н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Татарстан, РФ
Райхл Карл	д.ф.н., проф., Боннский университет, Бонн, Германия
Рахманов Насимхон	д.ф.н., проф., Ташкентский государственный университет узбекского языка и литературы имени А. Навои, Ташкент, Узбекистан
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф., Совместный Национальный комитет по языкам и международному образованию, Вашингтон, США
Сатенова Сериккуль	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Тажibaева Сауле	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Турьбек Рахимжан	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Хисамитдинова Фирдаус	д.ф.н., проф., УФИЦ РАН, Уфа, Башкортостан, РФ
Чернявская Валерия	д.ф.н., проф., Высшая школа лингводидактики и перевода, Санкт-Петербург, РФ
Шарип Амантай	д.ф.н., проф., ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Шарипова Гульбану	к.ф.н., и.о. доцента, ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Экиджи Метин	PhD, проф., Эгейский университет, Измир, Турция
Янковский Хенрих	PhD, проф., Университет имени Адама Мицкевича в Познани, Познань, Польша

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402
Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Менеджер журнала: Базылхан Г.

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ
Собственник: Некоммерческое акционерное общество «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева»

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018 г.
Периодичность: 4 раза в год. Тираж: 9 экземпляров. Подписано в печать 09.09.2020 г.

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500 (вн. 31-413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

Фольклор және әдебиеттану

<i>Абдуова Б.С., Асанова Ұ.О.</i> Ұлттық дүниетанымдағы бөрілік рух сабақтастығы.....	8-17
<i>Әбсадық А.А., Қабылдинов З.Е.</i> Ахмет Байтұрсынұлы ғұмырнамасындағы Орынбор кезеңі: кейбір беймәлім мәліметтер мен деректер (ғылыми-танымдық экспедиция материалдары бойынша)	18-27
<i>Исламбаева З.У.</i> 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің драматургияда бейнеленуі	28-35
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Құранның ортағасырлық әдеби жәдігерлерге ықпалы	36-43
<i>Рахмонов Н.</i> Ежелгі Орталық Азия халықтарындағы рухани үдеріс тамырлары.....	44-50
<i>Шәріп А.</i> Қазақ поэзиясындағы Сарыарқа бейнесінің идеялық-көркемдік эволюциясы мен трансформациясы	51-59

Лингвистика және әдістеме

<i>Ашинова К.А.</i> Қысқарған және біріккен дипломатиялық терминдер	60-65
<i>Балтабаева Ж.Қ., Бияздықова Ә.Ә.</i> М. Жұмабаев шығармаларындағы «бақыт» базалық концептісінің мағыналық-ақпараттық өрісін айқындайтын тілдік бірліктер	66-74
<i>Ескеева М., Алашбаева Ж.</i> Орта ғасыр түркі мақал-мәтелдеріндегі адами қасиеттер көрінісі: салыстырмалы-тарихи талдау	75-85
<i>Құрманбайұлы Ш., Әділов М.Е.</i> Абай тіліндегі көнерген сөздер.....	86-97
<i>Құсайынова Ж.</i> Транспозицияланған құрылымдардың контекстік-модалдік қызметі	98-103
<i>Личман Е.Ю., Черняева И.В.</i> Қазақстан және Ресей әдебиетшілері, суретшілері шығармашылығында «жол/сапар» сарынының түсіндірілуі	104-122
<i>Орманова А.Б., Анафинова М.Л.</i> Ассоциативті эксперимент шеңберіндегі тілдік интерференция.....	123-132
<i>Садирова К., Әбдірова Ш.</i> Идеологиялық дискурс және ықпалдастық мәселесі.....	133-141

Contents

Folklore and Literary Studies

<i>Abduova B.S., Assanova U.O.</i> Legacy of the Wolf Spirit in the National Worldview	8-17
<i>Absadyk A.A., Kabuldinov Z.E.</i> Orenburg Period in Akhmet Baitursynuly's Biography: Some Unknown Archival Sources (based on materials of scientific and educational expedition).....	18-27
<i>Islambayeva Z.U.</i> Representation of the 1916 National Liberation Movement in Drama.....	28-35
<i>Kurmangali G.K.</i> Influence of the Koran on Middle Ages Literary Monuments	36-43
<i>Rakhmonov N.</i> Sources of Spiritual Processes Among Ancient Peoples of Central Asia	44-50
<i>Sharip A.</i> Ideological and Literary Evolution and Transformation of Saryarka image in the Kazakh Poetry	51-59

Linguistics and methodics

<i>Ashinova K.A.</i> Abbreviated and Combined Diplomatic Terms.....	60-65
<i>Baltabaeva Zh.K., Biyazydykova A.A.</i> Linguistic Units Determining the Semantic- Informational Field of the Basic Concept "Happiness" in M. Zhumabayev's Works.....	66-74
<i>Eskeyeva M., Alashbayeva Zh.</i> Representation of Human Qualities in Proverbs and Sayings of Turks of the Middle Ages: Comparative and Historical Analysis	75-85
<i>Kurmanbaiuly Sh., Adilov M.</i> Archaisms in Abay's Writing	86-97
<i>Kussaiynova Zh.</i> Context-Modal Functioning of Transposition Structures	98-103
<i>Lichman E.Yu., Chernyaeva I.V.</i> Interpretation of the «Path/Road» Motive in Works of Writers and Artists of Kazakhstan and Russia.....	104-122
<i>Ormanova A.B., Anafinova M.L.</i> Linguistic Interference in Terms of Associate Experiment	123-132
<i>Sadirova K., Abdirova Sh.</i> Ideological Discourse and Integration Issue	133-141

Содержание

Фольклор и литературоведение

<i>Абдуова Б.С., Асанова У.О.</i> Преемственность волчьего духа в национальном мировоззрении	8-17
<i>Абсадык А.А., Кабульдинов З.Е.</i> Оренбургский период в биографии Ахмета Байтурсынулы: некоторые неизвестные архивные источники (по материалам научно-познавательной экспедиции).....	18-27
<i>Исламбаева З.У.</i> Отражение национально-освободительного восстания 1916 года в драматургии.....	28-35
<i>Қурманғали Г.К.</i> Влияние Корана на литературные памятники средневековья	36-43
<i>Рахмонов Н.</i> Источники духовных процессов среди древних народов Центральной Азии.....	44-50
<i>Шарип А.</i> Идеино-художественная эволюция и трансформация образа Сарыарки в казахской поэзии.....	51-59

Лингвистика и методика

<i>Ашинова К.А.</i> Сокращенные и комбинированные дипломатические термины....	60-65
<i>Балтабаева Ж.К., Бияздыкова А.А.</i> Лингвистические единицы, определяющие семантико-информационное поле базового концепта «счастье» в произведениях М. Жумабаева	66-74
<i>Ескеева М., Алашбаева Ж.</i> Репрезентация человеческих качеств в пословицах и поговорках тюрков средневековья: сравнительно-исторический анализ.....	75-85
<i>Қурманбайұлы Ш., Адилов М.Е.</i> Архаизмы в языке Абая.....	86-97
<i>Кусаинова Ж.</i> Контекстно-модальное функционирование транспозиционных структур	98-103
<i>Личман Е.Ю., Черняева И.В.</i> Интерпретация мотива «путь/дорога» в творчестве литераторов, живописцев Казахстана и России	104-122
<i>Орманова А.Б., Анафинова М.Л.</i> Языковая интерференция в рамках ассоциированного эксперимента.....	123-132
<i>Садирова К., Абдирова Ш.</i> Идеологический дискурс и проблема интеграции	133-141

ХҒТАР 17.09.91

Н. Рахмонов

Өзбекстан Ұлттық университеті, Ташкент, Өзбекстан
(E-mail: nasimhon_r@mail.ru)

Ежелгі Орталық Азия халықтарындағы рухани үдеріс тамырлары

Аңдатпа. Мақалада ежелгі түркі тайпаларының жазба ескерткіші “Алтын йаруктың” будда діні негізінде рухани органы сауықтыруға қызмет еткені туралы сөз өрбітіледі. Сондай-ақ, осы шығарма қытай тілінен көне түркі тіліне аударылған дәуірдегі Тұран жерінде будда, манихейлік діндерінің әлеуметтік және рухани өмірге тигізген әсері де талданады. Мақала авторы ежелгі үнді ведалары образдарының “Авеста” мен “Алтын йаруктағы” образдармен үндестігіне де тоқталады. Әсіресе, “Алтын йаруктың” Орталық Азия халықтарының ортақ ескерткіші “Авестамен” туысқандық байланыстарына ерекше назар аударылады. “Алтын йарук” пен “Авестадағы” Зерван мен Хормуста образдарының мағыналық және функционалдық ерекшеліктері мен ізгілік туралы идеялары үндестігінің себептері ашылады. Сонымен қатар, манихейлік дініне қатысты түркі ескерткіштерінде “Авеста” образдарының кездесуі және олардың арасындағы генетикалық байланыстар туралы да сөз өрбітіледі. “Алтын йарук” аударма шығарма болса да, көне түркі мифологиялық кейіпкерлерінің кіріп келу себептері айқындалады.

Түйін сөздер: манихейлік діні, буддалық мәтіндер, салыстырмалы-тарихи әдіс, номшы Тан-васин, Азруа, Хормуста, Сасанидтер әулеті.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2020-132-3-44-50>

Түсті: 14.07.20 / **Қайта түзетілді:** 09.08.20 / **Жарияланымға рұқсат етілді:** 09.09.20

Кіріспе. Адам – кемелденген тіршілік иелерінің арасындағы ең мәртебелісі. Кемелдік ақыл-кеңестерді, насихаттарды тыңдауды ғана емес, іс жүзіндік әрекетті, терең пайымдауды талап етеді.

Зерттеудің міндеті. Тарихқа назар аударсақ, Орталық Азияда өмір сүрген түркі халықтарының исламиятқа дейінгі әдебиеті бұл тұрғыдан үлгі-өнеге аларлықтай. Біз осы ретте V-IX ғасырларда өлкемізде жаратылған манихейлік және буддизм діни әдебиеті жайлы сөз қозғамақпыз. Бұл дәуірдегі түркі тілдес әдебиетте анық мақсатқа – кемел адамдарды тәрбиелеуге бағытталған ерекше үндеулер мен наным-сенімдерді көреміз. Әңгіме қоғамның бұған мұқтаж екендігінде емес, салауатты қоғам құруға, рухы мықты, әрі ояу ұрпақ жаратуға ұмтылған осы дәуірдің өзіне тән ерекшелігінде болып тұр.

Исламға дейінгі жазба ескерткіштердің арасында манихейлік діни өлеңдер, “Хуасту-анифт” (“Кешірім сұрап дұға оқу”), будда дінінің “Майтри смит”, “Алтын йарук” сияқты кітаптары, сондай-ақ, көптеген буддалық және манихейлік мәтіндердің үзінділері барлық дәуірде Орталық Азия түркі халықтары шығармашылығының үлгілері ретінде мойындалған.

Мақсаты. Осы әдеби ескерткіштердің арасында “Алтын йарук” шығармасы ерекше назар аударуға лайықты болып, бірнеше ғасырлар барысында Тұран жерінде рухани ортаның тұрақтануына үлкен қызмет етті. Шығарма түркі тайпаларының будда дінінде болуына немесе болмауына қарамастан, олардың зерделі зерттеулерінің, наным-сенімі бүтіндігінің нәтижесінде қытай тілінен көне түркі тіліне аударылған. Ол түркі тілдес халықтар арасында назар аударуға лайықты шығарма болғаны үшін де X-XVIII ғасырлар барысында он рет көшірілген және шығыстағы көптеген тілдерге аударма жасалған. “Алтын йарук” шығармасы өз заманында будда дініндегі халықтардың арасында кең таралған. Бұл шығарма олар ұстанатын будда дінінің заңдарынан құралған. “Алтын йарук” мән-мазмұнына орай буддизмнің махаяна ағымына қатысты шығарма.

Тарихы. “Алтын йарукты” зерттеу алғаш рет осы шығарманың кейбір үзінділерін Еуропада, Ресейде және Түркияда басып шығарудан басталған. Шын мәніндегі зерттеуді атақты түрколог Э.Р. Тенишев бастап берген. Ол 1953 жылы осы жазба ескерткіштің грамматикалық ерекшеліктері туралы кандидаттық диссертациясын қорғаған [1]. “Алтын йарук” екі кітаптан құралған түрде өзбек тіліне табыл жасалған. 1-кітап 2009 жылы “Фан” баспасынан, 2-кітап 2013 жылы “MUMTOZ SO’Z” баспасынан шыққан. Кітаптың көне түркі тіліндегі мәтінін филология ғылымдарының докторы, профессор Насимхон Рахмонов өзбек тіліне аударма жасаған. Бұл аудармаға 1986 жылы Шыңжаң баспасында ұйғыр ғалымдары Турсун Аюб, Мухаммадрахим Сойиб шығарған нұсқа [2] және Түркияда Чевал Қоя [3] баспадан шығарған нұсқа негіз етіп алынған. Бұл мақалада пайдаланылған үзінділер Н.Рахмонов дайындаған басылымнан алынды.

Зерттеу әдісі. Бұл мақаланы жазу барысында негізінен салыстырмалы-тарихи әдіс пайдаланылған.

Нәтижелері. “Алтын йаруктың” жалпы нәтижелеріне орай кемелденген тіршілік иелерінің арасындағы ең мәртебелісі – адам. Адам тек адамға ғана емес, барлық тілшілік иелеріне ізгілік тілеуі қажет. Кемелдік ақыл-кеңестерді, насихаттарды тыңдауды ғана емес, іс жүзіндік әрекетті, терең пайымдауды талап етеді.

Алтын йаруктан” алынған төмендегі үзіндіде дәл осы мақсат бейнеленген: *Yänä y(ä) mä üç ödgi burxanlarniñ momlugh y(a)rüqiniñ (tö)zi ärsär; äng ilkiöz ät`öz ashigh tüshü qilu.adin tñl(i)ghlar(qa.asigh) tusu qılayin tisär (ulugh) y(a)rliqançuçi köngül(in bilgä biliglig) bu iki türlüg ädgül(ärkä tükäl)lig bolghu k(ä)rgäk. Bu iki (türlüg) ädgülärkä tükällig bolmaqniñ oghrayu tiltaghi yänä bu nom ärdini içintäki özlügläriñ ölürmämäk burxanlarniñ üç ät`öz tözin könishinçä titrü bilmäk uqmaq ärür. Äni üçün kim qayu toyin shamnanç, upasï, upasanç, tört türlüg tirin quwragh bu nom ärdini içintäki arigh sözin äshitü tinglayu ögrät(inü) bilsärlär;anig tüshi (utlusï) sözläyü yitinçsiz titir. ät`öz ashigh tüshü qilu.adin tñl(i)ghlar(qa.asigh) tusu qılayin tisär (ulugh) y(a)rliqançuçi köngül(in bilgä biliglig) bu iki türlüg ädgül(ärkä tükäl)lig bolghu k(ä)rgäk. Bu iki (türlüg) ädgülärkä tükällig bolmaqniñ oghrayu tiltaghi yänä bu nom ärdini içintäki özlügläriñ ölürmämäk burxanlarniñ üç ät`öz tözin könishinçä titrü bilmäk uqmaq ärür. Äni üçün kim qayu toyin shamnanç, upasï, upasanç, tört türlüg tirin quwragh bu nom ärdini içintäki arigh sözin äshitü tinglayu ögrät(inü) bilsärlär;anig tüshi (utlusï) sözläyü yitinçsiz titir* (**I. 13 a (süü üç yigirmi)** – Тағы үш замандағы бұрхандардың номдық жарлығының тамыры болса, ең алдымен дене . . .пайда тауып. . .басқа тіршілік иелер(ине. . . пайда) тигізейін десе, мейірбан көңіл(мен). . . осы екі түрлі ізгілікте кемел болуы керек. Осы екі (түрлі) жақсылықта кемелдік болуының ерекше себебі – осы ном қазына ішіндегі тіршілік иелерін өлтірмеу, бұрхандардың үш денесінің тамырын шындығында дұрыс білу, ұғу. Сондықтан кім кез келген түйін, шамнанч, упаси, упасанч (си-яқты) төрт санаттағы ұжым осы ном қазына ішіндегі қасиетті сөзді есімін, тыңдап, үйреніп алса, сол (сөз)дің пайдасын, марапатын айтатын болса, (олардың өзі) мәңгілік болады.

“Алтын йаруктың” бірінші кітабының аудармашысы номшы Танвасин мұғалім Зерван мен Хормустаға тағзым ететінін баяндайды: *Xormuztaning toqirlari üzä adaghinta tapinturulmish Astrawastristaqi t(ä)ngrilär <üzä> ayatilmishçaytiqa yükünürm(ä)n* (**I. 17a, 17 b(süü jiti j(i)girmi)** – Азруа, Хормустаның мәңгілік өміршеңдігі мен (олардың) табанына бас ұрған, Астравастристаки тәңірлер құрмет еткен гибадатханаларға тағзым етемін.

Хормуста – “Авестадағы” ізгілік тәңірісі, Орта Азияға буддизм кіріп келген кезде, буддизмдегі тәңір Индра мен Хормуста бір деп саналған.

Баршаға белгілі, Зерван “Авестада” белсенді образ болмаса да, Сасанидтер әулеті дәуірінде Орталық Азия халықтарының зороастризм дінінде халықтың назарындағы дін болған. Зерван – халықтың қиялында “нұрдан жаралған ұлы құдірет” болып, Ахриман мен

Хормустаны дүниеге келтірген негізгі кейіпкер. Зерван “Авестада” белсенді образ ретінде көрінбейді. Бірақ “Алтын йаруқта” Зерван образы Бұрхан, Хормуста, тағы басқа буддалық образдармен бірге жандана түседі. Шығарманың кейінгі беттерінде Зерванға қарағанда Хормуста белсенді мифологиялық образ ретінде көрінеді. Оның сипаттары көп: *Тәңірлердің құдіреттісі, тәңірлердің ханы, буддсат*, тағы басқалар.

“Алтын йаруқтағы” барлық тәңірлер, махаранчтар, жәрдемші рухтардың өз міндеттері бар. Бірақ барлық тәңірлердің арасында Хормуста ғана Тәңірлердің тәңірісі бұрханға мән-мазмұнды, шынайы номды – заңды жеткізе алады (II, 276). Хормуста құдіреті себепті Тәңірлер тәңірісі бұрханның назарын аудартқан, онда бұрханның құдіретіне тең құдірет бар (III, 2а). Бұрхан Хормустаны Кавсикия деп атайды. Кавсикия – дұшпандар мен ібілістерді жеңген, найзағай мен соғыс тәңірісі Индраның тағы басқа бір аты.

Осы ретте “Авестадағы” мифологиялық образдардың “Алтын йаруққа” қалай кіріп қалғанын анықтау үшін кейбір байқаған тұстарымызға тоқталамыз.

Алдымен, Хормустаның үнді мифологиясындағы ұқсас образы Индра жайлы тоқталсақ. Индраның туылуымен ежелгі үнді әдебиетіндегі космологиялық мифологияның екінші басқышы басталған (бірінші басқышы ежелде әлемнің жаратылуына қатысты мифтерден құралған) [4, 496 б.]. Ведаларда басқа тәңірлердің қатарында Индраға да әнұрандар арналған. Дуалистік кеңістік Индра туылғаннан кейін басталған (Хормуста мен Ахриман туылған соң зороастризмде дуалистік көзқарас басталғанын еске түсірейік). Индраның негізгі міндеті нақты әлемді жаратудан құралған. Индра әлемге қараңғылық пен нұрды, күн мен түнді, өмір мен өлімді әкеледі. Осы жайт Зерваннан туылған Ахриман мен Хормуста арқылы нұр мен қараңғылықтың пайда болғанына ұқсайды. Екінші космогониялық басқыш “Ригведада” айқын бейнеленген [4, 497 б.]. Осы дәлелдерге сүйеніп “Авестаға” негіз болған мифология мен “Ригведа” (шамамен біздің заманымыздан бұрынғы II мың жылдықтың екінші жартысынан кейін жаратылған), немесе ежелгі үнді мифологиясы арасындағы байланыстар ведалар пайда болған дәуірде басталған. “Авестадағы” Хормустадан тыс басқа тәңірлердің (мысалы, Митра) ведаларда кездесуі және оларға әнұрандар арналғаны байланыстарды көрсететін тағы бір дәлел. Тарихи қарым-қатынастар “Авестадағы” мифология мен ведалардағы мифологияның туысқандық байланыстарын зерттеу мүмкіндігін береді.

Махаяна ағымы көне түркі тілінде *ulugh kolungu* деп аталады. Махаяна ағымы Орта Азияда кең таралған еді. Әсіресе, Құшан мемлекетінде Канишка патша билік еткен (оның билігі біздің заманымыздағы 78 жылы басталған) дәуірде махаяна кең таралып, ресми дін дәрежесіне көтерілді. Канишка буддизм тарихында “екінші Ашока” (біздің заманымыздан бұрынғы 274\268 – 236\234 жылдарда билік жүргізген патша, ол Бактрияға, Соғдыға миссионерлер жіберген) атымен танымал болды. Канишка дәуірінде махаяна ағымының негізгі ережелерін насихаттайтын көптеген шығармалар жаратылды. “Алтын йаруқ” – осындай шығармалардың бірі. Бұл шығарманың көне түркі тіліндегі толық аты “*Altun onglug, yaruq, yaltiriqligh, qopta kötülsh nom iliki atligh nom bitig* – Алтын түсті, жарық, жалтыраған, барлық (нәрсе)ден үстем тұратын ном патшасы атты ном бімігі” болып, қазіргі күнге дейін “Алтын йаруқ” деп аталып келеді. Шығарма санскрит тілінде “Суварнапрабхаса” деп аталады.

“Алтын йаруқтың” түпнұсқа мәтіні шамамен I ғасырда жаратылған. Бұл шығарма толығымен махаяна ағымын насихаттауға арналған. Осы тұста бір сұрақ туындайды: не үшін дәл осы махаяна ағымы негізінде жаратылды және неге Канишка да дәл осы ағымды тарату үшін қызмет етті? Өйткені махаяна ағымында ішкі тазару, жан дүниесі, рухани салауаттылық басты орында тұрады. Оның үстіне, Орталық Азияда ежелден рухани орта да махаяна ағымымен үйлесімді. “Алтын йаруқтың” түпнұсқасы жаратылған уақыт, бірінші-

ден, дәл осы Құшан империясының жан-жақты күшейіп, Үндістанның үлкен бөлігін иелеп алған дәуірге тура келеді. Екіншіден, Құшан империясы Орталық Азиядағы күдіретті түркі тайпаларының мемлекеті болғандықтан, бұл империя билігі тұсында буддизм Орта Азияда, атап айтсақ, Оңтүстік Өзбекстан аумағында жылдам тарала бастады.

“Алтын йаруктың” жаратылуында түркі тайпалары да қатысқан деген пікірімізге осы жазба ескерткіште кездесетін Орта Азияның ежелгі мифологиясы мен аңыз-әңгімелеріндегі кейіпкерлердің есімдері дәлел болады.

Жер асты әлемінің басты құдайы Эрлик (Эрклиг) хан (—Erklig). Атап айтсақ, “Алтын йаруктың” бірінші бөлімінде Эрлик хан рәмізі бар. Эрлик хан түркі-моңғол мифологиясында кең таралған. “Алтын йарукта” Эрлик қала бегі Ку Тауды жауыз қылмыстары үшін үкім етпекші болады, өйткені Эрлик хан өлілер патшалығы билеушісі (Эрклигтің мағынасы да көне түркі тіліне “күдіретті билеуші” дегенді білдіреді). Аңыз бойынша, Эрлик ежелгі заманда дін қызметшісі болып, әулиеліктің ең жоғары дәрежесіне көтерілген және ғажап күдірет иесіне айналған еді. Оның өлімі туралы екі аңыз бар: біріншісі – ол ұрлық жасады деп айыпталып, жалған жаланың құрбаны болған, екіншісі – тонаушылардың қылмысына еріксіз куә болып қалған. Нәтижеде тонаушылар оны өлтірген. Эрликтің басы алынғаннан соң да оның денесі тірі қалғаны таңданарлық жайт. Эрлик басының орнына бұқаның басын орнатып, қорқынышты көрініске енген. Қысқасы, Эрлик апат әкелуші ібіліс ретінде адамдардың қиялында қалған. “Өлімді жеңген” Ямандаг Эрликті жеңіп, жерасты әлеміне жіберген. Сонымен, Эрлик арғы дүниенің билеушісі, әрі төрешісі болған. Эрлик пен Ямандаг өзара дұшпан болғанымен, екеуінің де бұттардағы бейнесі біріне-бірі ұқсас етіп жасалған (мысалы, Моңғолияда) [5, 667-668 бб.].

Түркі-моңғол мифологиясында Эрлик хан Көк Тәңірдің інісі екені жайлы тұспалдап айтылады. Оның атын атау, еске алу жамандық шақырады деген көзқарас қазіргі уақытқа дейін сақталып қалған. Сондықтан шығар, жазба дереккөздерде оның аты аз кездеседі [6, 14 б.].

“Алтын йаруктағы” буддизм мифологиясының Эрлик образынан тыс түркі халықтары мифологиясымен үндестігін растайтын дәлелдер көп. Атап айтсақ, Зерван мен Хормуста мифологиялық образдарының мәні мен міндеттері зороастризм мен буддизмде, соның ішінде, “Алтын йарукта” үндесіп тұр.

Зерван (немесе Азруа) алғаш рет “Алтын йаруктың” бірінші кітабында (17-бетінде) кездеседі. Шығармада “мәңгі тірі” Зерван мен Хормуста Тәңірлер тәңірісі бұрханнан кейінгі мәртебеге ие болған тәңірлер. Бірінші кітаптың аудармашысы номшы Танвасин мұғалім Зерван мен Хормустаға тағзым ететінін баяндайды.

Зерван мен Хормустаның “Алтын йарукта” санскрит тіліндегі аты бар екенін айттық. Шамасы, шығарманың аудармашысы Зерван мен Хормустаны жақсы білетін болған. Сондықтан манихейлік қағидаларды қамтыған “Хуастуанифтте” де Азруа, Хормуста образдары бар. Манихейлікте ізгілік нұрларын таратқан образдар “Алтын йаруктағы” Зерван мен Хормуста болып, дәлел ретінде “Хуастуанифттің” басталған тұсынан үзінді келтіреміз:

Xormuzta tängrī bi stāngrī birlä qamugh tängrilärsizundugunjäkkäsungushkäli kälti.. Inti anyiğ qilinclighSnnulugunbisturlugyäklärlugun songushti...Arighyaruq Azrua tängrī kän(kä) yazintimīzyangiltimīzärsär... — Хормуста тәңірі бес тәңірімен бірге барлық тәңірлердің пәктігі үшін ібілістерге қарсы күреске аттанып, (аспаннан) түсті. Қылмысы жауыз ібіліс Шмну және түрлі бес ібіліспен шайқасқа түсті.... Пәк жарық Зерван тәңірге қарсы күнә жасадық, қателестік.

“Алтын йарук”, “Хуастуанифт” пен “Авестаның” өзара генетикалық байланыстары мұнымен шектелмейді, екі дереккөздің арасындағы басты идеялардың ортақтығы да пікірімізге дәлел болып қызмет етеді. Атап айтсақ, “Авестаның” “Ясна” бөлігінде Хорму-

ста сан алуан заттар қатарында ... *ізгі пікір, ізгі сөз және ізгі амалға* байланыстылығы туралы айтылады. “Авестаның” түпкі мән-маңызын осы қағида құрайды.

“Алтын йаруқта” дәл осы қағидаға мән-мазмұндық тұрғыдан үндесіп келетін, бұл жазба ескерткіштің барлық үгіт-насихаттарын өзінде бейнелейтін ұран бар. Бұл ұран “Алтын йаруқта” қымбат үш қазына деп аталатын *Жауыздық жасамау, Жақсылық жасау, Ақылды тазарту* түрінде келеді. Будда, Зерван, Хормуста және төрт махаранч тәңірлердің қызметі соған бағытталған. Сонымен қатар, олар ертегі, эпос кейіпкерлері секілді адамзатты бақыт пен берекеге жеткізетін күдіретті күш ретінде қарастырылады. Олар өз дұшпандарын, яғни ізгілікке қарсы күштерді қуып жібереді. Өйткені ежелден – әлем жаратылған дәуірден бері Зерван мен Хормустаның міндеті эпос кейіпкерлері секілді еді. “Хуастуанифттің” басталған тұсындағы Хормуста мен Зерванға қатысты оқиғалар пікіріміздің дәлелі. Олар адамзат жүрегінен орын алып, “батырлық, мергендік, қасиет, шеберлік, білімді олардың көңіліне салуға” бұрханға уәде береді. Бұл қасиеттер тек рухтық мағынада емес, дене тұрғысынан адам көңіліне орнығуы қажет. Ел билеушілерінен бастап халыққа дейін дені сау болып өмір сүруінің негізгі шарты – бұрхан берген заң-ережелер, заңдардың құрамындағы жарлықтар. Адамзат өз жолында кездесетін азаптарды жоюдың, сондай-ақ, ақылақты қоғам салауаттылығының негізгі шарты етудің, даналық, пайымдау арқылы рухани кемелдікке жеткізудің түпкі мақсаты – кемел болмаған бұл әлемді кемелділікке жетелеу. Адам ешқашан азаптан, қартаюдан, ауру мен өлімнен құтыла алмаған. Бұл мүмкін емес, себебі, өмір осылай құрылған. “Алтын йаруқтың” тағы бір мақсаты – адамзаттың азапты түсінуі, оны жою жолын түсініп жетуі.

“Алтын йаруқтағы” буддизм философиясы, жоғарыда айтқанымыздай, ақылақтық-тәлімдік көзқарастар негізінде құрылған. Жалпы алғанда, бұл философия адамзатты кішіпейілдікке, біреуге зиян жеткізбеуге үндейді, адамдарды дүние-мүліктің өткінші, болмашы екенін сезінуге үндейді. Мұның орнына тіршілік иелеріне, адамдарға деген махаббатыңды көрсету үшін, дүние-мүлкінді, ыстық жаныңды азапқа түсір, деген мазмұндағы үгітті алға тартады. Әсіресе, ұстаздарға, ұлыларға, ата-анаға құрмет шығармада ерекше орын иелейді. Осы ақылақтық мәселелерге “Алтын йаруқта” ерекше көңіл бөлінгені бекер емес. Өйткені адамзат әрдайым күнә жасауға бейім, “арамза адамдар әлеміндегі” адамдардың қылмысы көп.

Жоғарыда айтқанымыздай, “Алтын йаруқта” қымбат үш қазына: *Жауыздық жасамау, Жақсылық жасау, Ақылды тазарту* басты орын иелейді. Осы ретте “Авестаның” Ясна дәптеріндегі *Ізгі пікір, Ізгі сөз және Ізгі амалдың* мазмұн мен мақсат тұрғысынан үш қазынаға үндестігін еске түсіргеніміз жөн. Буддизмде үш қазына өте қадірленген. Сондықтан да будда дініндегілер әрдайым осы үш қазынаны мақтану үшін емес, керісінше борыш ретінде өздерінің міндетіне алып, наным-сенімінің негізгі тірегі деп санаған.

Осы үш қазына “үш у” (“Авестаның” Ясна дәптеріндегі *жаман пікір, жаман сөз және жаман амалды* осы жерде еске ала кетейік) немесе үш түрлі жаман қылмыс деп аталатын зиянды әдет пен дағдыларға – ашкөздік немесе жеңсіктікке, өшпенділікке, азғындық немесе надандыққа қарсы қойылған.

Адамзат “үш қазынаға” байланып, “үш удан” қашуға ұмтылуды мақсат етіп алуы қажет (IV 9б–10а). Әрине, адамзаттың табиғаты әрдайым дүниелік ләззатқа құштар болып келген. Дүниелік ләззат – адам үшін баспана, мекен. Тек сыртқы әлем ғана адамның тілек-қалауларын қанағаттандыра алады. Кейбіреулер ақша мен байлықтан ләззат алып, оны өзіне мекен деп санайды, басқа біреу есірткі заттардан, тағы біреу тәтті тағамдардан, енді басқасы теңіз жағалауында дем алуудан рақаттанып, сыртқы әлемнің шаттығын өмірдің негізгі мазмұны деп біледі. Өзін бақытты, барлық затқа қолым жетті деп санайды. Бірақ адам өмір бойы ішкі еркіндікті – ішкі мекенді іздейді.

Қорытынды. Көрініп тұрғанындай, “Авестаның” мифологиялық кейіпкерлері ежелгі Шығыс Түркістан аумағында кең таралған. Оның үстіне, буддизм және манихейлік діндері түркі тайпаларының арасында дәл сол аумақта таралған. Буддизм және манихейлік діндеріне қатысты түркі тіліндегі жазба ескерткіштер де негізінен осы өлкеде жаратылған. Сондықтан зороастризм діні негізінде пайда болған “Авеста” кейіпкерлері түркі ескерткіштеріне кіріп келді. Тіпті, Канишка буддизмді қабылдаса да, зороастризмге деген сенімін сақтап қалды. Ең маңыздысы, Манихей зороастризмдегі дуализм идеясын өзі жаратқан манихейлік дініне енгізіп, ол зороастризм мен христиандық қағидаттарды біріктірді. Манихейдің ізбасарлары тез арада Орталық Азияның сауда жолдарымен жүріп, Шығыс Түркістанға келеді. Манихейдің ізбасарлары Заратуштра сияқты адамдарды Нұр үшін күреске шақырды [7].

Міне, осы мәліметтер “Авестадан” басталған Нұр рәмізі мен идеясы, сондай-ақ, оның нәтижесінде келіп шыққан Ізгіліктің түрлі көріністері өз міндеті мен мағынасын сақтаған түрде “Алтын йарукта”, “Хуастуанифтите” жалғасатынын тағы да дәлелдей түседі. Осы үш жазба ескерткіштегі қағидалар мен мифологиялық образдардың ортақтығы Шығыс көркемдік ой-санасының ғасырлар өтсе де және ұрпақтар алмасса да тұрақты болып келгенін көрсетеді.

Әдебиеттер

1. Тенишев Э.Р. Грамматический очерк древнеуйгурского языка по сочинению “Золотой блеск”. -Ленинград: АКД, 1953. – С. 15.
2. Көне ұйғыр тілі жазуындағы «Алтын йарук» (ұйғыр тілінде). Баспаға дайындағандар: Турсун Аюб, Мухаммадрахим Сойиб, Шыңжаң: Шыңжаң халық баспасы, 1991. -595 б.
3. Кауа С. Uygurca Altun Yaruk. Ankara: Türk Dili Kurumu yayınları, 1994. -911 б.
4. Елизаренкова Т.Я. “Ригведа” – великое начало индийской литературы и культуры. -Москва: Наука, 1989. -767 с.
5. Эрлик. Мифы народов мира. -Москва: Советская Энциклопедия, 1992. -719 с.
6. Жўрақўзиев Н. Қадимги туркий ёзма ёдгорликларда космогоник мифология. Филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. -Ташкент: Алишер навоий номидаги тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети, 2018. -23 б.
7. Стивен Фредерик Старр. Утраченное Просвещение, перевод с английского К. Келимбетова, -Москва: Альпина паблишер, 2017. - С. 594.

Н. Рахмонов

Национальный университет Узбекистана, Ташкент, Узбекистан

Источники духовных процессов среди древних народов Центральной Азии

Аннотация. В статье речь идёт о том, что письменный памятник древнетюркских племен «Золотой Блеск», основанный на буддизме, служил для оздоровления духовной среды населения Центральной Азии. Кроме того, отдельно анализируется влияние религиозных движений буддистов и манихеев на социальную и духовную жизнь в Туране в период, когда эта работа была переведена с китайского на древний турецкий язык. Автор статьи также отмечает гармонию образов древних индийских Вед с изображениями в «Авесте» и «Золотом Блеске». Особое внимание уделяется взаимосвязям «Золотого Блеска» с «Авестой», общим памятником народов Центральной Азии. Раскрываются причины общности смыслов и функциональных особенностей образов Зервона и Хормузда в двух памятниках, а также их представления о благодати. В то же время в статье даются взгляды относительно появления образов «Авесты» в тюркских памятниках манихейских течений и о генетических связях между ними. Поскольку «Золотой Блеск» является переводческой работой, объясняются причины появления в этой работе древнетюркских мифологических героев.

Ключевые слова: манихейское течение, буддийские тексты, сравнительно-исторический метод, Танвасин – рассказчик нумов, Азруа, Хормузид, династия Сасанидов.

N. Rakhmonov

National University of Uzbekistan, Tashkent, Uzbekistan

Sources of Spiritual Processes Among Ancient Peoples of Central Asia

Abstract. The article refers to the fact that the written monument of the ancient Turkic tribes “Oltun Yorug” (Golden Light), based on Buddhism, served to improve the spiritual environment in Central Asia. In addition, the article analyzes the influence of the religious movements of Buddhists and monists on the social and spiritual life of Turan during the period when this work was translated from Chinese into ancient Turkic language. The author of the article also notes the harmony of the images of the ancient Indian Vedas with images in the Avesto and the Golden Light. Particular attention is paid to the relationship of the Golden Light with Avesto, a common monument to the peoples of Central Asia. The reasons for the common sense and functional features of the images of Zervon and Hormuzd are revealed in the Golden Light and Avesto as well as their ideas about goodness. At the same time, the article defines the views on the appearance of the Avesto images in the Turkic monuments of the Manichaeen movements and on the genetic connections between them. Since the Golden Light is a translation work the reasons for the appearance of the ancient Turkic mythological heroes are explained in this work.

Keywords: Manichaeen movement, Buddhist texts, comparative historical method, Tanvasin – numteller, Azrua, Hormuzd, Sassanid dynasty.

References

1. Tenishev E.R. Grammaticheski ocherk drevneuygurskogo yazyka po sochineniu «Zolotoi blesk» [Grammatical essay of the ancient Uyghur language based on the essay «Altyn yaruk»] (Leningrad, AKD, 1953, 15 p.). [in Russian]
2. Kone uigur jazyyndagy «Altyn yaruk» uigur tilinde [«Altyn jaruk» in the ancient Uyghur language. Baspaga daiyndagandar [Preparing for publication] T. Aiub, M. Soib. (Xinjiang, Shyndjan halyk baspasy, 1991, 595 p.). [In Uyghur]
3. Kaya C. Uygurca Altun Yaruk. (Ankara, Türk Dili Kurumu yayinlari, 1994, 159 p.). [In Uyghur]
4. Elizarenkova T. «Rigveda» - velikoe nachalo indiskoi literatury i kultury [The Rigveda is the great beginning of Indian literature and culture] (Moscow, Nauka, 1989, 767 p.) [in Russian]
5. Yerlik. Mify narodov mira [Myths of the peoples of the world] (Moscow, Sovetskaya enciklopediya, 1992, 719 p.). [in Russian]
6. Zhurakuziev N. Kadimgi turki yezma edgorliklarda kosmogonik mifologiya [Cosmogonic mythology in ancient Turkic written monuments.] aftoreferat [dissertation] (Tashkent, Alisher navoi nomidagi Toshkent davlat uzbek tili va adabiet universiteti, 2018, 23 p.). [in Uzbek]
7. Stiven Frederik Starr. Utrachennoe Prosveshenie, perevod s angliiskogo K. Kelimbetova [The lost Enlightenment, translated from English by K. Kelimbetov] (Moscow, Alpina Publisher, 2017, 594 p.). [In Russian]

Автор жайлы мәлімет:

Рахмонов Насимхон – филология ғылымдарының докторы, профессор, Өзбекстан Ұлттық университеті, Ташкент, Өзбекстан.

Rakhmonov Nasimkhon – Doctor of Philological Sciences, Professor, Uzbekistan National University, Tashkent, Uzbekistan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (*мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет*) қолжазбаның қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы электронды нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан алынған **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімделгеніне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 беттен 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақалаға қойылатын талаптар:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланың құрылымы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail-ы** – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қою кіші әріппен жазылады)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелері/талқылауы,

қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады).

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.])

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журналдың басылым жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттер:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«Мақала үшін, автордың АТЫ-ЖӨНІ»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 402) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprttenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT).

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«For the publication, Name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо предоставить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие об-

легчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Компьютерде беттеген: Дәмегүл Елешева

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2020. - 3 (132). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 151-б.
Шартты б.т. - 9,4 Таралымы - 9 дана
Электронды нұсқа: [http:// bulphil.enu.kz](http://bulphil.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды